

Polgár Judit

Heti bontású tanmenetjavaslat

a

© Sakkpalota sorozat

2. osztályos elemeihez

80471 Sakkpalota 2. Képességfejlesztő sakktankönyv

80471/M Sakkpalota 2. Munkafüzet

©Polgár Judit, Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó Zrt., 2014.

A tanmenetjavaslat az éves anyag elrendezését tartalmazza heti bontásban. Az ismeretelemek, fogalmak mellett külön oszlopban sorakoztatjuk azokat a fejlesztési területeket, amelyek az ismeretek építéséhez szorosan kapcsolódnak az adott időszakban, de azokat is, amelyek formálásához azoktól független tevékenységekre van szükség. A fejlesztő feladatok kiemelt területe a figyelem, az emlékezet, a téri és síkbeli tájékozódás, a szem-kéz koordináció és finommotorika fejlesztése. Ezek a fejlesztési irányok minden tanórán megjelennek a játékokban, feladatokban.

A megvalósításhoz rendelt tankönyvi és munkafüzeti feladatok közül feltétlenül célszerű válogatni, és csak részben oldatni meg az órákon, más részük feladható házi feladatnak szükség szerint.

Azt is természetesnek tartjuk, hogy az adott osztály haladási tempójától függően el lehet, sőt sokszor el kell térni a leírtaktól: néha elhúzódhat egy téma feldolgozása, máskor esetleg lehet kicsit gyorsabban haladni.

Szintén növendékeink fejlődési lehetőségei és üteme szerint be kell tervezni az itt javasolt fő területek mellé egy-egy korábban feldolgozott ismeret folyamatos gyakorlását; ez központilag nem szabályozható.

A második osztályos elemek kiegészülnek a Sakkpalota *gazdálkodási programmal*. A sakktallérokat a munkafüzeti szöveges feladatokért és órai feladatokért lehet kapni, ez meg jelenik a heti bontású tanmenet javaslatban is.

Sakkpalota 4 évszak hangsúlyt kap a tananyagban, különösen hasznos lehet környezetismeret tantárgy tanításának kiegészítő elemeként. A tantervi javaslatban is feltűnik az ajánlott hetekben.

2.osztály

Hónap	Hét	Tananyag			Tankönyv, munkafüzet
		Ismeretek, fogalmak	Fejlesztési terület	Tevékenységek, eszközök	
Témakör: Előkészítés					
Szeptember	1-2.	<p>Ismerkedés a könyvvel, ismétlés.</p> <p>Tájékozódás a sakktablán. (vonal, sor, átló)</p> <p>A sakk egy stratégiai táblajáték.</p> <p>A kisgyalogok és a tisztek értéke.</p>	<p>(hangos) olvasás, szövegértés, számlálás, szövegértés, fogalom értelmezés, fogalomismeret bővítése, összehasonlítás képességének fejlesztése, önreflexió és érzelemnyilvánítás, vizuális differenciáló készség.</p>	<p>Tavalyi év sakkhoz kapcsolódó ismereteinek felidézése.</p> <p>Híres sakkbajnokok (női: Polgár Judit, férfi: Magnus Carlsen) bemutatása.</p> <p>Sakktábla készítés.</p> <p>Sakktábla feladatok megoldása.</p> <p>Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.</p>	<p>Tk. 1-4.</p> <p>Mf. 1.</p> <p>sakktábla melléklet</p> <p>(színezéshez eszközök)</p>
	3.	<p>Alapállás,</p> <p>Alap lépések ismétlés.</p>	<p>szerialitás, analógiás gondolkodás, szabálykövetés, fogalomértelmezés és alkotás, szókincs, számolási és kombinációs készség, egyensúly, testséma, ABC ismeret.</p>	<p>A bábok lépéseinek és ütésének (bástya, futó, vezér, király) átismétlése.</p> <p>Begyakoroljuk az alapállást, átismételjük a játszmakezdetet és befejezéséhez szükséges ismereteket.</p> <p>Ismerkedés az őszi Sakkpalotával-iránygyakorlatok, környezetismeret keresztantárgy hivatkozások.</p> <p>Sakktábla feladatok megoldása.</p> <p>Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.</p>	<p>TK. 5-8.</p> <p>Mf. 2-3.</p> <p>sakktábla, sakkbábok melléklet,</p> <p>Őszi Sakkpalota, sakkallér</p>
	4.	<p>A huszár báb speciális menetmódja, a <i>villa</i> fogalmának felelevenítése.</p>	<p>(hangos) olvasás, műveletvégzés, szám felismerés, verbális kombinációs készségek, fogalomértelmezés és</p>	<p>Huszárvilla fogalmának ismétlése.</p> <p>Lovakkal, lovagokkal kapcsolatos élmények kapcsolása.</p> <p>Sakktábla feladatok megoldása.</p> <p>Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.</p>	<p>Tk.: 9-12</p> <p>Mf. 4-5.</p> <p>Demonstrációs</p>

			alkotás, elvonatkoztatási készség, számolási készség, fogalomtársítás, fogalomismeret, fonológiai képesség.		tábla, laminált sakktábla, bábok, sakktallér.
Október	5.	Sakk és matt az alapsoron.	Stratégiai tervezés, Problémamegoldás, logika, figyelem, memória, komplex gondolkodás, szerialitás, összehasonlítás, verbális emlékezet, fogalomértelmezés, arányérzék, számolás, fonológiai képességek.	Átismételjük, amit a sakkról és a mattról tanultunk. (Alapsori matt) A tudatos tervezés jelentőségének kiemelése. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk.: 13-16 Mf. 6-7 Demonstrációs tábla, laminált sakktábla, bábok, sakktallér.
	6.	A döntetlen ismertetése, átisméltése.	kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, szövegértés, műveletvégzés, logika, fogalomtársítás, számolás, kreativitás.	Megnézzük azt, hogy a döntetlennek milyen esetei vannak: patt, örökös sakk, elméleti döntetlen, közös megegyezéssel döntetlen. Többféle esetet, összefüggést mutatunk be, melyeknek pontos ismerete hasznos lehet a későbbi játék során. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 17-20 Mf. 8-9 Demonstrációs tábla, laminált sakktábla, bábok, sakktallér.
	7.	A megnyitási alapelvek.	alak-háttér differenciálás, mozgáskoordináció, műveletvégzés, szövegértés, fogalomértelmezés és alkotás, olvasás, szókinccs, kombinációs készség, számolás,	Átismételjük a megnyitás alapelveiről tanultakat. Kihasználjuk a centrumot, mint központi taktikai helyszínt. Átismételjük, hogy mikor lehet sáncolni és mi a célunk a sáncolással. A gyalogok és tisztek fejlődésének alapelveit is átnézzük. Susztermattra felhívjuk a figyelmet. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 21-24 Mf. 10-11 Demonstrációs tábla, laminált sakktábla, bábok, sakktallér

			fonológiai képesség, logika.		
	8.	Összefoglalás I.	társas készségek, auditív érzékelés, hangképzés, figyelemmegosztás, együttműködés, mondatalkotás, logikai képesség, számolás, szabályismeret, vizualitás, kreativitás.	Megismerkedünk a sakk kártyával. Elkészítjük a kincsesládát, melybe gyűjteni lehet a sakktallérokat. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 25-28 Mf. 12-13 kincsesláda, sakktallér (elkészítéshez eszközök) sakk kártya
November	9.	A titkosírás.	Gondolkodás, szókincs, asszociáció, fonológiai képesség, műveltségzés, értelmezés, fogalomértelmezés és alkotás.	Megismerkedünk a sakk titkosírásával. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 29-30. Mf. 14. sakk kártya, sakktallér
	10.	Alap, egylépéses mattok.	mozgáskoordináció, szövegértés, számolás, kreativitás, számlálás, fogalomértés és alkotás.	Megismerkedtek olyan helyzetekkel melyekben egy lépés után valamelyik játékos mattot kaphat. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 31-34 Mf. 15-16 Demonstrációs tábla, laminált sakktábla, bábok, sakk kártya, sakktallér
	11.	Mattadás két bástyával	Kinesztétikus, keresztcsatorna, gondolkodás, mozgáskoordináció, olvasási készség,	Megismerkedtek olyan helyzetekkel, amikor a két bástya együttes erővel ad mattot. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 35-38. Mf. 17-18. Demonstrációs tábla,

			számolás, fogalomértelmezés és alkotás, környezetismeret, ritmusérzék, fejben számolás, gyorsaság.		laminált sakk tábla, bábok, sakk kártya, sakk tallér
December	12.	Mattadás bástyával és futóval.	műveletvégzés, szövegértés, fogalomértelmezés és alkotás, olvasás, fonológiai készségek, számolás, ABC ismeret, a szabálykövetés és a szerialitás, gyorsaság.	Megismerkedtek olyan helyzetekkel, amikor a bástya és a futó együttese adja a mattot. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 39-42. Mf. 19-20. Demonstrációs tábla, laminált sakk tábla, bábok, sakk kártya, sakk tallér
	13	Mattadás a vezérrel és futóval.	szabálykövetés, számlálás, szövegértés, összehasonlítás, műveletvégzés, szövegértelmezés, kombinációs készség, auditív készség, alak-háttér felismerés, környezetismeret, olvasás, elvonatkoztatás.	A susztermatthoz hasonlóan a vezér és futó csapatmunkájára eredményezi a mattot. Ismerkedés a téli Sakkpalotával-iránygyakorlatok környezetismeret keresztantárgy hivatkozások. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 43-46. Mf. 21-22. Demonstrációs tábla, laminált sakk tábla, bábok, Téli Sakkpalota, sakk tallér
	14.	Fejlődés a centrum irányába.	Szókincs, gyorsaság, mozgáskoordináció, szabálykövetés, olvasás, számolási készség, kombinatorika, fogalomértelmezés és alkotás.	A bábok helyes fejlődésével foglalkozunk a centrum irányába. A megnyitásban egy figurával csak egyszer lépünk. Megnézzük, a huszárral és a futóval milyen megnyitási hibákat véthetünk. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 47-50. Mf. 23-24 Demonstrációs tábla, laminált sakk tábla, bábok, sakk tallér

Január	15.	Klasszikus megnyitások	fogalomértelmezés és alkotás, számlálás, olvasási készség, olvasás, mondatalkotás, elvonatkoztatás, számolási készség, gondolkodás, bábismeret.	A klasszikus megnyitások a sakkban és a cseljátékok ismertetése. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 51-54. Mf. 25-26. Demonstrációs tábla, laminált sakkasztal, bábok, sakkallér
	16.	Összefoglaló II.	gondolkodás, beszédértés, olvasás, szabály keresés és követés, grafomotorika, sorrendiség, számlálás, vizuális-szeriális készség.	Ismerkedés a sakk kialakulásának történetével a búza mese kapcsán. Sakkálc készítése. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 55-60. Mf. 27-28. Demonstrációs tábla, laminált sakkasztal, bábok, sakkálc, eszközök a készítéshez, sakkallér
	17.	Matt áldozattal.	szabálykövetés, ügyesség, gyorsaság, fogalomértelmezés és alkotás, arányítás, számolási készség.	A fő téma a nyílt vonalak és az áldozathozatal lesz a sakkban. A vezérrel és a bástyával dolgozunk. A testőr bábok szerepét is megnézzük a táblán. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 59-60 Mf. 29. sakkallér melléklet
	18.	A középben rekedt király.	fogalomalkotás és értelmezés, számolás, nagy mozgások, matematika, elvonatkoztatási készség.	A sáncolás jelentőségének kiemelése. Sáncolás nélküli sakkjátzmák tanulmányozása. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 61-64 Mf. 30-31. Demonstrációs tábla, laminált sakkasztal, bábok, sakkallér
Február	19.	A csapdába esett	szerialitás, logika,	A sakkban előforduló csapda helyzetek felismerése,	Tk. 65-68

		bábok.	megfigyelés, szövegértés, műveletvégzés, fonológiai képesség, szókincs, megfigyelő készség, számolás, értelmezés, vizualitás, fonológiai képesség, szókincs.	megelőzése. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Mf. 32-33. Demonstrációs tábla, laminált sakkasztal, bábok, sakkasztal
	20.	A kötés	mozgás koordináció, szabálykeresés, szabálykövetés, műveletvégzés, szövegértés, fonológiai képességek, kombinációs készség.	ismerkedés a kötés fogalmával a sakkban. Lekötjük a huszárt, a bástyát és a vezért. Ismerkedés az tavaszi Sakkpalotával-iránygyakorlatok, környezetismeret keresztantárgy hivatkozások. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 69- 72. Mf. 19-20. Demonstrációs tábla, laminált sakkasztal, bábok, tavaszi Sakkpalota, sakkasztal
	21.	A kalózmatt.	logika, megfigyelés, olvasás, számolás, fogalomértelmezés és alkotás, verbális emlékezet.	Megismerkedünk a kalózmatt fogalmával a sakkban. Kalózmattot az fog tudni adni, aki leköt egy bábót, de közben egy másik figurával mattol. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 73-76. Mf. 36-37. Demonstrációs tábla, laminált sakkasztal, bábok, sakkasztal
Március	22.	Fojtott matt.	gondolkodás, helyesírás, szorzás és osztás műveletvégzés, logika, elvonatkoztatás.	Bemutatni egy különleges huszármattot - a fojtott mattot-melyben a királyt a saját bábjai korlátozzák a mozgásban. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 77-80 Mf. 38-39. Demonstrációs tábla, laminált sakkasztal, bábok, sakkasztal

	23.	A felfedett sakk.	reflex, (auditív) olvasási készség, logika, műveletvégzés, verbális emlékezet, fogalomértelmezés és alkotás, gondolkodás.	A felfedett sakk megismerése a táblán (Ilyenkor az egyik báb lép, de a mögötte lévő adja a sakkot.) Adunk királlyal és gyaloggal is felfedett sakkot. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 81-84. Mf. 40-41. Demonstrációs tábla, laminált sakkasztal, bábok, sakkasztal
	24.	Összefoglaló III.	kreativitás, fogalomértelmezés és alkotás, kézügyesség, vizualitás, megfigyelő készség, szótagolás, számolás, elvonatkoztatási készség, értelmezés.	Elkészítjük saját sakkbábukat. Kulcsfogalmak ismétlése. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 85-88. Mf. 42-43 Demonstrációs tábla, laminált sakkasztal, bábok, sakkasztal
Április	25.	A felfedett matt.	olvasási készség, logika, műveletvégzés, , mondatalkotás, vizualitás, kreativitás, (fejben) számolás.	Felfedett matt megismerése. Felfedett sakkal támadjuk meg az ellenfél királyát, úgy hogy az mattot eredményez. Ismerkedés az nyári Sakkpalotával iránygyakorlatokkal, környezetismeret keresztantárgy hivatkozásokkal. Sakkgyakorlatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 89-90. Mf. 44. Demonstrációs tábla, laminált sakkasztal, bábok, Nyári Sakkpalota, sakkasztal
	26.	A futópár hatalma	műveletvégzés, szövegértés, irányok, olvasás, számlálás, logika, fogalomértelmezés, célba dobás, kombinatorika.	Megnézzük, hogy ad az futópár együttes erővel mattot a királynak. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 91-94. Mf. 45-46. Demonstrációs tábla, laminált sakkasztal, bábok, sakkasztal
	27.	A bástyák hatalma.	műveletvégzés,	Bástyák támadásának szemléltetése a 7. illetve a 2. soron.	Tk. 95-98.

			összehasonlítás, szövegértés, logika, olvasás, fonológiai készségek, fogalomértelmezés.	Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Mf. 47-48. Demonstrációs tábla, laminált sakktabla, bábok, sakkallér
	28.	Mattadás királlyal és vezérrel.	műveletvégzés, szövegértés, fonológiai képesség, műveletvégzés, elvonatkoztatás, kreativitás.	A király és vezér együttes támadásának megismerése a végjátékban. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 99-102. Mf. 49-50. Demonstrációs tábla, laminált sakktabla, bábok, sakkallér
Május Június	29.	Király és bástya mattol.	nagymozgások, kreativitás, kinezttikus, sorba rendezés, szövegértés, műveletvégzés, fonológiai képességek, logika, elvonatkoztatási készség.	Egy bástyával és királlyal történő mattadás stratégiájának bemutatása a végjátékban. Foglalkozunk a patthelyzetek elkerülésével a kincsesdoboz technikával. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 103- Mf. 51-52. Demonstrációs tábla, laminált sakktabla, bábok, sakkallér
	30.	Végjátékkal a futópárral.	grafomotorika, sorrendiség, műveletvégzés, fonológiai készség, elvonatkozhatás, értelmezés, fogalomértelmezés és alkotás, kinezttikus, keresztcsatorna, gondolkodás, (fejben) számolás, gyorsaság,	A futópárral történő mattadás stratégiájának megismerése. Megmutatjuk, hogy kell a patthelyzeteket elkerülni megfontolt játékkal. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 107-110. Mf. 53-54. Demonstrációs tábla, laminált sakktabla, bábok, sakkallér

			figyelem.		
	31.	A gyalogvégjáték	szövegértés, beszédértés, műveletvégzés, olvasás, számolási készség, alak-háttér differenciálás, nagymozgások, érzelem kinyilvánítás, empátia.	A gyalogvégjátékok alapjainak megismerése. Megnézzük, milyen a gyalogos varázsdoboz és a gyalogok futóversenye. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 111-114. Mf. 55-56. Demonstrációs tábla, laminált sakkasztal, bábok, sakkasztal
	32.	Összefoglaló IV.	Kreativitás, finommotorika, auditív érzékelés, hangképzés, figyelemmegosztás, együttműködés, olvasási logikai képesség számolás.	Az egyik legnépszerűbb megnyitás bemutatása. Szicíliai papírsárkány tervezése és megvalósítása. Mesét írunk az ügyes kisgyalogról, akit lovaggá ütöttek a Sakkpalotában. Sakkfeladatok megoldása. Fejlesztő feladatok elkészítése a munkafüzet alapján.	Tk. 115- 118. Mf. 57-58. Demonstrációs tábla, laminált sakkasztal, bábok, sakkasztal